

การศึกษาเชิงวิเคราะห์ "สุบินคำกาพย์"

นางสาวกุลนรี ราชปรีชา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๓

ISBN 974-563-682-7

010239

An Analytical Study of Subin Khamkab

Miss Kunnaree Rajapreecha

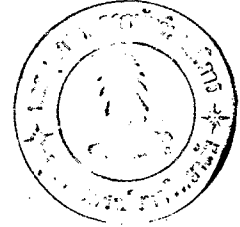
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Thai Languages
Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเชิงวิเคราะห์ "สุนันทากาพย์"
โดย นางสาวกุลนรี ราชบริชา
ภาควิชา ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์อິงอร สุนันทวิช

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโท

สุประสิทธิ์ บุญนาค

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประสิทธิ์ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สุประสิทธิ์ บุญนาค ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศกัศ์ศรี แย้มนาค)

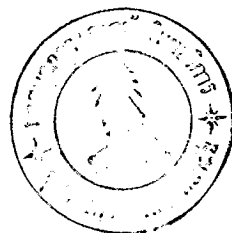
อິงอร สุนันทวิช กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อິงอร สุนันทวิช)

อรรถ ธีระนันทน์ กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถ ธีระนันทน์)

ชวลิตา เรืองรักะลิขิต กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชวลิตา เรืองรักะลิขิต)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์ "สุนันทาคำพยับ"
ชื่อนิสิต : นางสาวกุลนรี ราชปรีชา
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์อິงอร สุนันทวุฒิ
ภาควิชา : ภาษาไทย
ปีการศึกษา : ๒๕๒๖

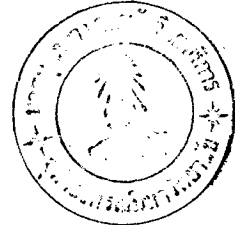
บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่อง "สุนันทาคำพยับ" ฉบับที่กรมศิลปากรอนุญาตให้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาของเรื่องสุนันทาคำพยับ ศึกษาโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร กลวิธีการแต่ง การดำเนินเรื่อง การเลือกใช้คำพยับแต่ละชนิด การใช้ถ้อยคำสำนวนโวหาร รวมทั้งการใช้ภาพพจน์เปรียบเทียบแบบต่าง ๆ

ผลของการค้นคว้าวิจัยสรุปได้ว่า วรรณกรรมเรื่องสุนันทาคำพยับฉบับดังกล่าวนี้น่าจะได้รับอิทธิพลทางด้านเนื้อหาจากสุนันทาสำนวนได้ และน่าจะแต่งในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น สุนันทาคำพยับนับเป็นงานประพันธ์ที่มีคุณค่าด้วยเหตุผลประการต่าง ๆ อันได้แก่ โครงเรื่องมีเอกภาพ การดำเนินเรื่องเป็นไปอย่างรวดเร็ว แนวคิดที่สร้างสรรค์สังคมปรากฏในแก่นเรื่องหลักและแก่นเรื่องรอง อันได้แก่การแสดงถึงอันสงสารบวชและมุ่งสอนให้คนประพฤติดี การสร้างตัวละครที่มีทั้งลักษณะแบบฉบับและลักษณะที่ซัดแย้งกันในตนเอง การใช้คำสำนวนโวหารสามารถสะท้อนภาพ อารมณ์ และความรู้สึกของตัวละครได้อย่างชัดเจน

นอกจากนั้น ยังมีวรรณกรรมกลอนสวคอีกหลายร้อยเรื่องที่หอสมุดแห่งชาติเก็บรักษาไว้ ดังนั้นผู้ที่สนใจในวรรณกรรมประเภทนี้อาจศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมกลอนสวคเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะทำให้วรรณกรรมประเภทนี้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้น

Thesis Title An Analytical Study of Subin Khamkab
Name Miss Kunnaree Rajapreecha
Thesis Advisor Assistant Professor Ingorn Supanvanit
Department Thai Languages
Academic Year 1983

Abstract

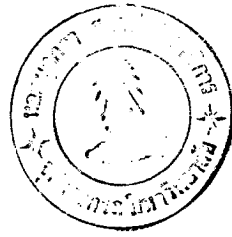
This thesis is an analytical study of Subin Khamkab, the version permitted to print by the Department of Fine Arts in 1966 A.D. Speculation and analyzation are carried out on its origin, plot, theme, characters, writing techniques, story development, the choice of using various of Kab, idiomatic usage including figures of speech.

The results of the research can be concluded that the story of Subin Khamkab mentioned above might have been influenced by the southern version and might have been written during the early Ratanakosin period. Subin Khamkab is considered a valuable piece of literary work for various reasons, for example its unifying plot and fast-moving story. Moreover, the main theme and the minor one demonstrate socially constructive concepts: the merit of ordination and the teaching of doing good. Main characters were created as stereotyped, even so, containing contradicted characteristics at the same time. Its idiomatic use reflect vividly the characters' moods and feelings.

Another remark is that hundreds of pieces of Glawn Suad are still preserved by the National Library. Therefore, anyone interested in this kind of literary works can do a research on any of those pieces which would make this type of literary work so wide-spread.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์อิงอร สุพันธ์วัฒน์ อาจารย์ที่
บรีกษาวชิยานิพนธ์ผู้ได้กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษาแต่เริ่มแรก ในการทำวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ ตลอดจนแก้ไขและปรับปรุงการเขียนวิทยานิพนธ์ให้ถูกต้องจนเรียบร้อยบริบูรณ์
ด้วยความเอาใจใส่และไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยมาตลอด

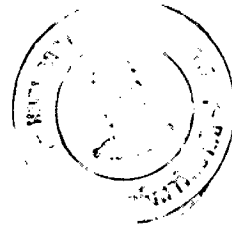
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แย้มนัลลดา ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์อารดา กิระนันท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต ผู้ได้
กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะอาจารย์ประจำในภาควิชาภาษาไทย คณะอักษร
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำในเรื่อง
ต่าง ๆ และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ผู้บริหารงานโรงเรียนเซนต์
อนุสรณ์ ตลอดจน พี่ ๆ เพื่อน ๆ และ น้อง ๆ ที่ได้กรุณาให้ความสนับสนุน และให้
กำลังใจจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทที่	
๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
๒ ประวัติของสุนิษาคำกาพย์	๖
การสันนิษฐานว่าเรื่องสุนิษานี้จะมีมาแล้วตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย.	๖
การสันนิษฐานว่าสุนิษาส่วนวนภาคกลางน่าจะแพร่ลงได้ในสมัย	
กรุงธนบุรี	๘
การสันนิษฐานว่าสุนิษาคำกาพย์ฉบับที่กรมศิลปากรอนุญาตให้พิมพ์	
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ น่าจะมีที่มาจากสุนิษาส่วนวนใต้ และน่าจะแต่ง	
ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น	๑๓
๓ วิเคราะห์เรื่องสุนิษาคำกาพย์	๒๒
โครงเรื่อง	๒๒
ก. เอกภาพของโครงเรื่อง	๒๕
ข. ความขัดแย้งระหว่างตัวละคร	๒๘
ค. การแก้ปัญหาความขัดแย้ง	๒๘

ตัวละคร	๓๐
ก. สุนิณ	๓๐
ข. นางสุภาณี	๓๗
ค. นายพรานเนสาท	๔๑
ง. พระเจ้ากรุงสุโขทัย	๔๗
แก่นเรื่อง	๕๒
ก. แก่นเรื่องหลัก	๕๒
ข. แก่นเรื่องรอง	๖๔
คุณค่าของเนื้อเรื่อง	๗๐
ก. สะท้อนวัฒนธรรมต่าง ๆ	๗๐
๑) ค่านประเพณี	๗๑
ก) ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการเกิด	๗๑
ข) ประเพณีการบวช	๗๘
ค) ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการตาย	๘๕
ง) ประเพณีการทำบุญในเทศกาลต่าง ๆ	๑๐๒
จ) ประเพณีการฉลองถ้วยมหรสพสมโภชหรือ การเล่นพื้นเมือง	๑๐๓
๒) ค่านความคิด	๑๐๔
ก) ความรักพระมหากษัตริย์	๑๐๔
ข) ความรักพวกพ้อง	๑๐๕
ค) ความเคารพผู้อาวุโส	๑๐๖
ง) การยกย่องอำนาจ	๑๐๗
จ) การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	๑๐๘
ฉ) ความนิยมการสืบทอดอาชีพบรรพบุรุษ	๑๐๘
ช) ความนิยมให้บุตรมีเหย้าเรือนเมื่อถึง วัยอันสมควร	๑๐๘

ข) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องความฝัน	๑๐๘
ฅ) ความเชื่อในเรื่องบาปบุญและนรกสวรรค์ ...	๑๑๑
ฉ) ความเชื่อในเรื่องเทพเจ้าและภูติผี	๑๑๕
ค) ความเชื่อในเรื่องโชคกลาง	๑๑๗
๓) คำานภาษาดั้ง	๑๒๐
ก) การใช้คำ	๑๒๐
ข) การใช้สำนวน	๑๒๒
๔) คำานคติธรรม	๑๒๔
ก) หลักในการดำเนินชีวิตของเยาวชน	๑๒๔
ข) หลักการปฏิบัติตนของผู้นำ	๑๒๕
ค) หลักการปฏิบัติตนของผู้ที่อยู่ร่วมกัน เป็นหมู่คณะ	๑๒๕
๕. สะท้อนสภาพสังคม	๑๒๖
๑) ความเจริญทางวัตถุและความเป็นอยู่ ของประชาชน	๑๒๗
๒) การประกอบอาชีพของประชาชน	๑๒๗
๓) การปกครอง	๑๒๘
๔) การติดต่อกับชาวต่างประเทศ	๑๒๘
๖. วิเคราะห์ลักษณะการแต่ง รูปแบบ	๑๓๑
ก. การเลือกใช้ภาพให้เหมาะสมกับการสวด	๑๓๒
ข. การเลือกใช้ภาพให้เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหา ..	๑๓๔

การดำเนินเรื่อง	๑๔๕
ก. บทไหว้ครู	๑๔๕
ข. การเปิดเรื่อง	๑๔๘
ค. การดำเนินเรื่อง	๑๕๑
ง. การปิดเรื่อง	๑๕๓
การใช้คำสำนวนโวหาร	๑๕๔
ก. การใช้คำ	๑๕๕
๑) การซ้ำคำ	๑๕๖
๒) การแผลงคำ	๑๖๒
๓) การใช้คำสัมผัส	๑๖๒
๔) การใช้คำที่ทำให้เห็นภาพชัดเจน	๑๖๖
๕) การใช้คำที่มีจังหวะลีลาเหมาะกับอารมณ์ ของตัวละคร	๑๗๑
๖) การใช้คำศัพท์ทางศาสนา	๑๗๒
ข. การใช้โวหาร	๑๗๒
๑) บรรยายโวหาร	๑๗๒
๒) พรรณาโวหาร	๑๗๕
๓) เทศนาโวหาร	๑๘๑
การใช้ภาพพจน์เปรียบเทียบ	๑๘๒
ก. ภาพพจน์แบบอุปมา	๑๘๓
ข. ภาพพจน์แบบอุปลักษณ์	๑๘๕
ค. ภาพพจน์แบบอุปคณาธิษฐาน	๑๘๖
ง. ภาพพจน์แบบอภิปจน์	๑๘๗

	หน้า
๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๑๘๘
บรรณานุกรม	๑๘๒
ภาคผนวก	๑๘๓
ประวัติผู้วิจัย	๒๒๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย